

Rachel Joyce

De dag dat de tijd stilstond

Vertaald door Hien Montijn

2014

DE BEZIGE BIJ
AMSTERDAM

Voor mijn moeder en mijn zoon Jo (zonder e)

Pas als de klok stilstaat, komt de tijd tot leven.
William Faulkner, *Het geluid en de drift*

PROLOOG

De tijdsuitbreiding

In 1972 werd de tijd uitgebreid met twee seconden. Groot-Brittannië stemde ermee in zich aan te sluiten bij de EEG en de New Seekers deden met 'Beg, Steal and Borrow' mee aan het Eurovisiesongfestival. De seconden werden toegevoegd omdat het een schrikkeljaar was en de tijd uit de maat liep met de beweging van de aarde. De New Seekers wonnen het Eurovisiesongfestival niet, maar dat had niets te maken met de beweging van de aarde en evenmin met de twee seconden.

Byron Hemmings vond de tijdsuitbreiding doodeng. Met zijn elf jaar was hij een fantasierijk joch. Terwijl hij wakker lag en zich voorstelde dat het gebeurde, fladderde zijn hart als een vogel. Hij keek naar de klokken en probeerde ze erop te betrappen. 'Wanneer doen ze het?' vroeg hij aan zijn moeder.

Ze stond aan het nieuwe aanrecht een appel in vieren te snijden. De ochtendzon viel in zulke heldere vlakken door de glazen deuren dat hij erin kon staan.

'Waarschijnlijk als we slapen,' zei ze.

'Als we slapen?' Het was nog erger dan hij gedacht had.

‘Of misschien als we wakker zijn.’

Hij had de indruk dat ze het eigenlijk niet wist. ‘Twee seconden stellen niets voor,’ glimlachte ze. ‘Toe, drink je Sunquick op.’ Haar ogen waren helder, haar rok gestreken, haar haren geföhnd.

Byron wist het van de extra seconden van zijn vriendje James Lowe. James was de knapste jongen die Byron kende; hij las elke dag *The Times*. De tijdsuitbreiding was buitengewoon opwindend, zei James. Eerst hadden de mensen een man op de maan gezet. Nu gingen ze de tijd veranderen. Maar hoe konden twee seconden bestaan waar voordien geen twee seconden waren geweest? Het was alsof je iets toevoegde wat er niet was. Het was niet veilig. Toen Byron hierop wees, glimlachte James. Dat was nou vooruitgang, zei hij.

Byron schreef vier brieven, een naar zijn plaatselijke volksvertegenwoordiger, een naar de NASA, een naar de uitgevers van het *Guinness Book of Records* en ten slotte een naar Mr Roy Castle, per adres de BBC. Met de verzekering dat ze belangrijk waren gaf hij ze aan zijn moeder opdat zij ze op de post zou doen.

Van Roy Castle ontving hij een gesignde foto en een rijk geïllustreerde brochure over de maanlanding van de Apollo 15, maar de twee seconden kwamen niet ter sprake.

Binnen een periode van enkele maanden was alles veranderd en de veranderingen konden nooit meer ongedaan worden gemaakt. Niets zou de vergissing van zijn moeder goedmaken. Door het hele huis wezen de klokken die ze ooit zo zorgvuldig opwond een andere tijd aan. De kinderen gingen slapen als ze moe waren en aten als ze honger hadden en er konden hele dagen voorbijgaan die allemaal op elkaar leken. Dus als er twee seconden toegevoegd waren aan een jaar waarin een vergissing was gemaakt – een zo onverwachte vergissing die zonder de toegevoegde seconden nooit begaan zou zijn –, hoe kon zijn moeder dan verantwoordelijk worden gesteld? Was de tijdsuitbreiding niet de grootste boosdoener?

‘U kon er niets aan doen,’ zei hij steeds tegen zijn moeder. Aan het einde van de zomer was ze vaak te vinden bij de vijver, achter in het weiland. In die periode was het Byron die het ontbijt maakte; misschien een tussen twee boterhammen platgedrukt kaaspuntje. Zijn moeder zat ineengedoken op een stoel, terwijl ze het ijs in haar glas liet rinkelen en de zaden uit een grashalm duwde. In de verte gloeide de hei onder een sluier die de kleur had van citroensorbet; het gras was bezaaid met bloemen. ‘Hebt u mij verstaan?’ herhaalde hij dan, omdat ze geneigd was te vergeten dat ze niet alleen was. ‘Het kwam doordat ze tijd toegevoegd hadden. Het was een ongeluk.’

Dan stak ze haar kin omhoog en glimlachte ze. ‘Je bent een lieverd. Dankjewel.’

Het hele verhaal ontstond slechts naar aanleiding van een kleine tijdsverschuiving. De gevolgen waren jarenlang voelbaar. Van de twee jongens bleef slechts één op koers. Soms tuurde Byron naar de hemel boven de hei, die zo trilde van alle sterren dat hij leek te leven, en dan hunkerde hij ernaar om die twee extra seconden te verwijderen. Hunkerde hij naar de onschendbaarheid van de tijd zoals die moest zijn.

Had James het hem maar nooit verteld.

DEEL EEN

Binnen

Iets verschrikkelijks

James Lowe en Byron Hemmings zaten op Winston House School omdat dat een particuliere school was. Er was een andere lagere school dichterbij, maar die was niet particulier; die was voor iedereen. De kinderen van die school kwamen uit de buurt met sociale huurwoningen aan Digby Road. Vanuit de bovenramen van de bus mikten ze sinaasappelschillen en sigarettenpeuken naar de petten van de Winston House-jongens. De Winston House-jongens kwamen niet met de bus. Zij werden door hun moeders gebracht omdat ze van zo ver kwamen.

Voor de jongens van Winston House was de toekomst uitgestippeld. Dat was een verhaal met een begin, een midden en een einde. Het volgende jaar zouden ze toelatingsexamen doen voor de middelbare school. De knapste jongens zouden een beurs krijgen en als ze dertien waren zouden ze naar kostschool gaan. Ze zouden met het juiste accent praten, de juiste dingen leren en de juiste mensen ontmoeten. Daarna zou het Oxford of Cambridge worden. De ouders van James dachten aan St Peter's, die van Byron aan Oriël. Ze zouden zoals hun vaders carrière maken in de

rechterlijke macht of de City, de Kerk of de strijdkrachten. Eens zouden ze een appartement in Londen hebben, en een groot huis op het platteland, waar ze de weekends met hun vrouw en kinderen doorbrachten.

Het was begin juni 1972. Een streep ochtendlicht gleed onder Byrons blauwe gordijnen door en viel op zijn netjes geordende bezittingen. Daar stonden zijn *Look and Learn*-jaargangen, zijn postzegelalbum, zijn zaklantaarn, zijn nieuwe Abracadabra-toverdoos en de scheikundedoos met bijbehorend vergrootglas die hij voor Kerstmis had gekregen. Zijn schooluniform was gewassen en de avond ervoor door zijn moeder gestreken en in een platte jongensgestalte op een stoel neergelegd. Byron controleerde zowel zijn horloge als zijn wekker. De twee wijzers bewogen gestaag. Hij liep stilletjes de gang door, deed zachtjes de deur van zijn moeders kamer open en ging op zijn plekje op de rand van haar bed zitten.

Ze lag heel stil. Haar haar lag in een gouden krans op het kussen en haar gezicht trilde bij elke ademhaling alsof ze van water was. Hij kon door haar huid heen het paars van haar aderen zien. Byrons handen waren zacht en vlezig als het vruchtvlees van een perzik, maar James had al aderen, fletse draden die vanaf zijn knokkels liepen en op een dag ribbels zouden worden als die van een man.

Om halfzeven rinkelde de wekker in de stilte en de ogen van zijn moeder schoten open: een blauwe glinstering.

‘Dag lieverd.’

‘Ik maak me zorgen,’ zei Byron.

‘Toch niet weer over de tijd?’ Ze reikte naar haar glas en haar pil en nam een slokje water.

‘Stel dat ze vandaag de twee extra seconden toevoegen?’

‘Maakt James zich ook zorgen?’

‘Ik geloof dat die er niet meer aan denkt.’

Ze veegde haar mond af en hij zag dat ze glimlachte. Er verschenen twee kuiltjes als kleine gaatjes in haar wangen. ‘We hebben

dit al besproken. We blijven er maar mee bezig. Als ze de seconden toevoegen, zullen ze er eerst iets over zeggen in *The Times*. Het zal ter sprake komen op *Nationwide*.’

‘Ik krijg er hoofdpijn van,’ zei hij.

‘Wanneer het zover is, zul je er niets van merken. Twee seconden stellen niets voor.’

Byron voelde zijn bloed koken. Bijna was hij opgestaan, maar hij bleef zitten. ‘Dat is precies wat niemand begrijpt. Twee seconden zijn enorm. Ze zijn het verschil tussen iets wat gebeurt en iets wat niet gebeurt. Je zou één stap te veel kunnen zetten en over de rand van een afgrond vallen. Het is heel gevaarlijk.’ Zijn woorden spotten eruit.

Ze staaarde hem aan; haar gezicht rimpelde zoals wanneer ze probeerde een som uit te rekenen. ‘We moeten echt opstaan,’ zei ze.

Zijn moeder schoof de gordijnen voor de erker weg en keek naar buiten. Vanaf de Cranham-hei trok een zomerse mist op die zo dicht was dat hij de heuvels achter de tuin dreigde te verzwelgen. Zijn moeder wierp een blik op haar pols.

‘Zes minuten over halfzeven,’ zei ze, alsof zij aan haar horloge de juiste tijd mededeelde. Ze nam haar roze ochtendjas van de haak en ging Lucy wekken.

Wanneer Byron zich een voorstelling maakte van de binnenkant van zijn moeders hoofd, stelde hij zich een reeks kleine laatjes voor waarvan de met edelstenen versierde handgrepen zo klein waren dat zijn vingers moeite zouden hebben ze vast te pakken. De andere moeders waren niet als zij. Die droegen gehaakte, mouwloze topjes en rokken met stroken en sommigen hadden zelfs de nieuwste schoenen met sleehakken. Byrons vader had liever dat zijn vrouw zich klassiek kleepte. Vergeleken bij Diana met haar strakke rokken en puntige, hooggehakte schoenen, haar bijpassende handtas en haar agenda leken de andere vrouwen zo-

wel bovenmaats gebouwd als ondermaats gekleed. Andrea Lowe, James' moeder, stak als een donkerharige reuzin boven Diana uit. In Diana's agenda zaten artikelen geplakt die ze uit *Good House-keeping* en *Family Circle* had geknipt. Verjaardagen die ze moest onthouden schreef ze op, net als belangrijke data voor het schooljaar, en ook recepten, handwerktips, tuinierideeën, haaradviezen en woorden die ze nog niet eerder had gehoord. Haar agenda puilden uit van ideeën ter verbetering: '22 kapsels om er deze zomer nog leuker uit te zien.' 'Verpakkingspapier voor alle gelegenheden.' 'Koken met orgaanvlees.' 't Kofschip.'

'*Elle est la plus belle mère,*' zei James soms. En als hij dat zei, bloosde hij en zweeg, alsof hij over iets verhevens nadacht.

Byron trok zijn korte grijze flanellen broek en een t-shirt aan. Zijn schooloverhemd was bijna nieuw, maar hij kreeg het slechts met moeite dicht. Hij zette zijn kniekousen vast met elastiekjes en ging naar beneden. De gelambriseerde muren glommen als kastanjes.

'Ik praat tegen niemand anders dan tegen jou, lieverd,' zong de stem van zijn moeder.

Ze stond, al aangekleed, aan de andere kant van de gang bij haar telefoontafeltje. Naast haar wachtte Lucy om een lint om haar vlechten te laten strikken. Het rook naar Vim en Pledge, een geruststellende geur zoals frisse lucht geruststellend was. Toen Byron passeerde, kuste zijn moeder haar vingertoppen en drukte die vervolgens tegen zijn voorhoofd. Ze was slechts een fractie langer dan hij.

'Alleen ik en de kinderen zijn hier,' zei ze in het mondstuk. De ramen achter haar waren ondoorzichtig wit.

In de keuken ging Byron aan de ontbijtbar zitten en vouwde een schoon servet uit. Zijn moeder praatte met zijn vader. Die belde elke ochtend om dezelfde tijd en elke ochtend vertelde ze dat ze luisterde.

'O, vandaag doe ik wat ik altijd doe. Het huis, onkruid wieden.

Opruimen na het weekend. Het schijnt warm te worden.'

Bevrijd van haar moeders hand huppelde Lucy naar de keuken en hees zich op een kruk. Ze hield de doos met Sugar Stars boven haar Pieter Konijn-kom. 'Voorzichtig,' zei Byron toen ze naar de blauwe kan reikte. Hij keek hoe de straal melk om en nabij haar cornflakes spetterde. 'Straks mors je, Lucy,' zei hij, eigenlijk meer uit beleefdheid: ze had al gemorst.

'Ik weet heus wel wat ik doe, Byron, je hoeft me niet te helpen.' Elk woord van Lucy klonk als een bondige, kleine aanval op de lucht. Ze zette de kan weer op de tafel. In haar handen was die reusachtig. Vervolgens bouwde ze om haar kom een muur van pakken ontbijtgranen. Byron zag alleen nog de vlaskeurige bovenkant van haar hoofd.

Uit de gang kwam de stem van zijn moeder. 'Ja, Seymour. Ze is helemaal gepoetst.' Byron nam aan dat ze het over de nieuwe Jaguar hadden.

'Lucy, mag ik alsjeblieft de Sugar Stars?'

'Jij mag geen Sugar Stars. Jij moet je fruit en je gezonde muesli eten.'

'Ik wil graag de verpakking lezen. En naar het plaatje van Sooty kijken.'

'Ik lees de verpakkingen.'

'Je hoeft ze toch niet allemaal tegelijk,' zei hij vriendelijk. 'En trouwens, je kunt niet eens lezen, Lucy.'

'Alles is zoals het hoort,' zong zijn moeders stem in de gang. Ze liet een fladderend lachje horen.

Byron voelde iets heets in zijn buik. Hij probeerde een doos ontbijtgranen, eentje maar, te pakken voordat Lucy hem kon tegenhouden, maar haar hand vloog omhoog toen hij de doos wegtrok. De melkkan kantelde, er klonk een weergalmende klap en ineens was de nieuwe vloer veranderd in een plas witte melk met blauwe scherven porselein. De kinderen keken ontsteld toe. Het was bijna tijd om hun tanden te poetsen.

Vrijwel onmiddellijk was Diana in de keuken. ‘Niet bewegen!’ riep ze. Ze hield haar handen omhoog alsof ze verkeer tegenhield. ‘Jullie kunnen je bezeren!’ Byron zat zo stil dat zijn nek stijf aanvoelde. Terwijl ze op haar tenen, met gestrekte armen en wijzende vinger naar de kast met schoonmaakmiddelen liep, maakte de vloer onder haar soppende en krakende geluiden.

‘Dat was jouw schuld, Byron,’ zei Lucy.

Diana haastte zich terug met zwabber en emmer en stoffer en blik. Ze dompelde de zwabber in zeepwater en haalde hem door de plas. Met een blik op haar horloge veegde ze de scherven naar een droog plekje en schoof ze op het blik. Ze raapte met haar vingers de laatste splinters op en gooide ze in de vuilnisbak. ‘Klaar,’ zei ze opgewekt. Op dat moment leek ze haar linkerhandpalm op te merken. Er liep allemaal rood overheen, in uitlopende strepen.

‘Nu bloedt u,’ zei Lucy, die fysiek letsel zowel eng als prachtig vond.

‘Het is niets,’ zong hun moeder, maar het bloed droop langs haar pols en had ondanks haar schort een paar vlekken op de onderkant van haar rok gemaakt. ‘Niet bewegen!’ riep ze opnieuw; ze draaide zich om en rende weg.

‘We komen te laat,’ zei Lucy.

‘We zijn nooit te laat,’ zei Byron. Dat was een regel van hun vader. Een Engelsman diende altijd op tijd te zijn.

Toen Diana weer terugkwam, had ze zich omgekleed in een muntgroene jurk met een bijpassend lamswollen vest. Om haar hand had ze een verband gewikkeld zodat die eruitzag als een kleine klauw, en ze had haar aardbeirode lippenstift opgedaan.

‘Waarom zitten jullie daar nog?’ riep ze.

‘U zei dat we niet mochten bewegen,’ zei Lucy.

Tik tik klonken Diana’s hakken door de gang terwijl de kinderen achter haar aan holden. Hun blazers en strohoeden hingen aan de haken boven hun schoolschoenen. Diana nam hun school-

tassen en tassen met gymspullen in haar armen.

‘Opschieten,’ riep ze.

‘Maar we hebben onze tanden niet gepoetst.’

Hun moeder gaf geen antwoord. Ze gooide de voordeur open en holde de mistsluier in. Byron en Lucy moesten naar buiten rennen om te zien waar ze was gebleven.

Daar stond ze, een tenger silhouet voor de garagedeur. Ze keek op haar horloge, haar linkerpols geklemd tussen de duim en vingers van haar rechterhand, alsof de tijd een kleine cel was die ze door een microscoop bestudeerde.

‘Het komt in orde,’ zei ze. ‘Als we opschieten, halen we het net.’

Huize Cranham was een groot georgiaans huis van lichte steen dat in de zomerse zon beenwit en op een winterse ochtend vleesroze glansde. Er was geen dorp. Er was alleen het huis en de tuin en de hei. Het bouwwerk stond onwrikbaar met zijn rug naar de bulk van wind, hemel en aarde die erachter opdoemde, zodat Byron het idee had dat het huis liever ergens anders had willen staan, op een vlak Engels landgoed bijvoorbeeld, of aan de vriendelijke oever van een beekje. Het voordeel van de ligging, zei zijn vader, was dat het rustig was. Dat was nog eens, zei James, een understatement. Je moest bijna vijf kilometer rijden om een buurman tegen te komen. Tussen de tuin en de eerste heidehellingen lag een weiland met een grote vijver en daarna een strook met essen. Een jaar geleden was er een omheining om de vijver gezet en de kinderen mochten daar niet meer spelen.

Het grind van de oprit knarste onder de wielen van de Jaguar. De mist lag als een kap over Byrons ogen en beroofde zelfs de dingen vlakbij van kleur en lijnen. Het bovenste gazon, de borders met bloeiende planten en rozenperken, de fruitbomen, de beukenhaag, de moestuin, de perken met snijbloemen en het houten hekje waren stuk voor stuk verdwenen. De auto draaide naar links

en baande zich een weg naar boven. Niemand zei iets. Diana zat met haar hals uitgestrekt over het stuur.

Op de hei was het nog erger. Die ochtend was er geen scheidslijn tussen de heuvels en de hemel. De koplampen boorden schriële gaten in de witte deken. Af en toe werd een groepje vee of een uitstekende tak zichtbaar en Byrons hart sloeg over als zijn moeder uitzwenkte om ze te ontwijken. Toen Byron op een keer aan James vertelde dat de bomen op de hei zo angstaanjagend waren dat het wel geesten konden zijn, had James zijn voorhoofd gefronst. Dat was net poëzie, had James gezegd, maar het was niet echt, net zomin als een sprekende speurhond op televisie echt was. Ze passeerden de ijzeren poort naar Besley Hill, waar de gekken woonden. Toen de wielen van de Jaguar over het veerooster ratelden, slaakte Byron een zucht van verlichting. De stad kwam in zicht, ze sloegen een hoek om en moesten remmen.

‘O, nee,’ zei hij, terwijl hij rechtovereind ging zitten. ‘Wat is hier aan de hand?’

‘Ik weet het niet. Een file.’ Dat was het laatste wat ze konden gebruiken.

Zijn moeder bracht haar vingers naar haar tanden en beet een randje nagel af.

‘Vanwege de mist?’

Opnieuw: ‘Ik weet het niet.’ Ze trok de handrem aan.

‘Daar ergens schijnt vast de zon,’ zei hij behulpzaam. ‘Die zal dit snel genoeg wegbranden.’

Zover het oog reikte stond het verkeer vast, helemaal tot in de wolkenluiser. Aan hun linkerkant markeerde het erbarmelijke silhouet van een uitgebrand voertuig de ingang naar de Digby Road-buurt. Daar kwamen ze nooit. Byron zag hoe zijn moeder een vluchtige blik die kant uit wierp.

‘We komen te laat,’ jammerde Lucy.

Diana trok de handrem los en zette de wagen met een knarsend geluid in zijn eerste versnelling, gaf een ruk aan het stuur en trok

op naar links. Ze reden recht op Digby Road af. En daarbij raadpleegde ze niet haar spiegel, gaf geen richting aan, keek niet over haar schouder.

Aanvankelijk waren de kinderen te verbaasd om iets te zeggen. Ze reden langs de uitgebrande wagen. Het glas van de ramen was aan diggelen en wielen, portieren en motor waren verdwenen, zodat de wagen eruitzag als een verkoold skelet. Byron neuriede zachtjes omdat hij daar niet aan wilde denken.

‘Vader zegt dat we hier nooit moeten komen,’ zei Lucy. Ze verborg haar gezicht in haar handen.

‘Via deze weg is het korter,’ zei hun moeder. ‘Ik ben hier eerder geweest.’ Ze drukte het gaspedaal dieper in.

Er was geen tijd om na te denken over wat ze had gezegd: dat ze, ondanks hun vaders verbod, hier eerder was geweest. Digby Road was erger dan Byron zich had voorgesteld. Op sommige plaatsen was er zelfs geen asfalt. De mist plakte aan de rijen huizen, waardoor ze er flets en schimmig bij stonden en vervolgens uiteen leken te vallen. De goten lagen vol afval; stukken steen, zakken, dekens, dozen. Het was moeilijk te zien wat het was. Af en toe waren er waslijnen zichtbaar, met lakens en kleren waar alle kleur uit was.

‘Ik kijk niet,’ zei Lucy en ze liet zich van haar plaats zakken om zich te verstoppen.

Byron probeerde naar iets te kijken wat niet verontrustend was. Iets waarmee hij vertrouwd was, zodat hij zich goed kon voelen op Digby Road. Hij piekerde te veel; dat had zijn moeder zo vaak gezegd. En toen was het er ineens. Iets prachtigs: een boom die door de mist heen opgloeide. Hij had wijduitstaande takken die versierd leken met kauwgomroze bloemen, hoewel de bloesemtijd bij Huize Cranham allang voorbij was. Byron voelde een golf van opluchting, alsof hij getuige was geweest van een klein wonder of een vriendelijke daad op het moment dat hij het minste in het bestaan van beide geloofde. Onder de boom bewoog iets; het was

een klein figuurtje, ter grootte van een kind. Het rolde naar de weg en had wielen. Het was een meisje op een rode fiets.

‘Hoe laat is het?’ riep Lucy. ‘Zijn we te laat?’

Byron keek op zijn horloge en verstijfde. De secondewijzer bewoog achteruit. Zijn stem sneed door zijn keel en hij besepte dat het een gil was.

‘Mammie, het gebeurt! Stop!’ Hij gaf een harde ruk aan haar schouder.

Wat er daarna gebeurde ging zo snel dat hij het niet begreep. Terwijl hij probeerde zijn horloge, of nauwkeuriger gezegd de gecorrigeerde secondewijzer, voor het gezicht van zijn moeder te houden, was hij zich ook bewust van de wonderboom en het kleine meisje dat de weg op fietste. Ze maakten allemaal deel uit van hetzelfde ding. Allemaal doemden ze op vanuit het niets, vanuit de dikke mist, vanuit de tijd. De Jaguar zwenkte en Byrons handen klaptten op het mahoniehouten dashboard om zichzelf tegen te houden. Toen de wagen met een schok stilstond, was er het geluid van een metalen fluistering en toen was het stil.

In de momenten die volgden, die kleiner dan seconden waren, kleiner zelfs nog dan trillingen, waarin Byrons ogen zochten naar het kind aan de kant van de weg en haar niet vonden, wist hij dat er iets vreselijks was gebeurd en dat het leven nooit meer hetzelfde zou zijn. Dat wist hij nog voordat hij er woorden voor had.

Boven de hei scheen een duizelingwekkende cirkel van wit licht. Byron had gelijk gehad over de zon. Die kon ieder moment doorkomen.

Jim

Jim woont in een camper, aan de rand van de nieuwe woonwijk. Elke ochtend loopt hij in alle vroegte over de hei en elke avond loopt hij terug. Hij werkt in de opgeknapte cafetaria van de supermarkt. Ze hebben wifi en een oplaadpunt voor mobiele telefoons, ofschoon Jim van geen van beide gebruikmaakt. Toen hij zes maanden geleden begon, werkte hij op de afdeling warme dranken, maar nadat hij cappuccino's had geserveerd met een toef frambozen erbovenop en een chocoladestaafje, werd hij gedegradeerd naar de tafels. Als hij het daar verprutst, is er niets meer. Zelfs geen Besley Hill.

Over de zwarte hemel lopen slierten wolk als zilveren haren en de lucht is snijdend koud aan zijn huid. De grond onder zijn voeten is hard bevroren en zijn werkschoenen pletten de tere graspollen. Hij ziet de neongloed al van Cranham-dorp, terwijl in de verte koplampen hun weg zoeken over de hei en een ketting vormen van bewegende rode en zilveren lichtjes die zich om het donker windt.

Als tiener werd hij daar in alleen zijn onderbroek en schoenen

aangetroffen. Hij had zijn kleren aan de bomen gegeven; dagenlang had hij onder de blote hemel geslapen. Hij werd onmiddellijk opgenomen. 'Ha, Jim,' zei de dokter, alsof ze goede vrienden waren, alsof Jim, net als hij, een pak met een das droeg. 'Ha, dokter,' had Jim gezegd om te laten zien dat hij geen lastpost was. De dokter schreef elektroshocktherapie voor. Daarvan ging Jim stotteren en kreeg hij later een tintelend gevoel in zijn vingers dat er nog steeds is.

Zo is pijn; dat weet hij. Ergens in zijn hersens is alles wat hem is overkomen in de war geraakt. Het is iets anders geworden, niet alleen de pijn die hij destijds voelde, maar een ander, gecompliceerder soort pijn, die te maken heeft met meer dan veertig jaar geleden en alles wat hij kwijt is.

Hij volgt de weg naar de woonwijk. Er staat een bord dat bezoekers welkom heet in Cranham-dorp en hun vraagt voorzichtig te rijden. Het bord is onlangs beklad, net als het bushokje en de schommels voor kinderen, en nu staat er WELKOM IN CRAPHAM-DORP. Gelukkig is Cranham het soort plaats waar mensen alleen komen als hun tomtom zich vergist. Jim veegt het bord schoon, want het is pijnlijk om het bord in een dergelijke staat te zien, maar de 'n' komt niet terug.

De nieuwe huizen staan als tanden zo dicht op elkaar. Elk huis heeft een voortuin die niet groter is dan een parkeerplek en een plastic bloembak voor het raam waar niets in groeit. In het weekend hebben vele bewoners kerstverlichting langs hun dakgoten gespannen en Jim blijft staan om die te bewonderen. Vooral de knipperende ijspegels vindt hij mooi. Boven op een van de daken lijkt een opblaasbare kerstman bezig de satellietdish los te maken. Hij is misschien niet het soort man dat je graag door je schoorsteen naar beneden ziet komen. Jim loopt langs het modderveld dat de bewoners de Brink noemen en het omheinde, ingezonken middenstuk. Hij raapt een paar lege bierblikjes op en brengt ze naar de afvalbak.